

SLOVENEK

==== Dane inseratom: ====
 Enostopenjska petina vrste malih
 oglasi po Din. 1-50 in Din. 2-
 veliki oglasi nad 45 cm vi-
 šine po Din. 2 50, posilna itd.
 po Din. 4-
 Pri večjem naročilu popust.
 Izbaje vsak dan izvzemši
 ponedeljka in dneva po praz-
 niku ob 5. uri zjutraj.
 Poština plačana v gotovini.

==== Naročnina: ====
 za državo SHS:
 do preklica:
 a) po pošti mesečno Din 14
 b) dostavljeno na dom
 mesečno " 12
 za inozemstvo:
 mesečno " " Din 23
 ==== Sobotna izdaja: ====
 v Jugoslaviji " " Din 20
 v inozemstvu " " " 40

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Kopirati se ne vračajo; nevrakirana pisma ne se
 sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
 Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
 Zagreb 39.011, Sarajev 7583, praške in dunaj 24.797.

Zlomljeno kople.

Ena izmed najznačilnejših potez demokratske in njeje sorodne žurnalistike je, da podtikava nasprotniku trditve, ki jih ta nikdar ni postavil, in na podlagi te izmišljotine opisuje nasprotnika, ga kritizira in skuša tako delati »štumungo«. To orožje, ki je demokratskemu časopisju vsakdanje in najboljšje sredstvo, je hkrati zanj tudi usodepolno. Ljudem danes ni več mogoče metati takega peska v oči, ker sami marljivo zasledujejo politični razvoj, po drugi strani je pa ta nemoralna in gnusna taktika demokratov najlepše in najboljšje izpričevalo za čiste, zoper katere uari demokratsko časopisje svoje polomljeno kople, ker dokazuje, da ne najdejo demokratje na njem nobenega resničnega madeža in si jih morajo šele izmišljovati, da bi sebe in svoje nečistiljive madeže prikrili in od njih javno pozornost odvrnili.

Postopanje demokratskega voditelja v Sloveniji dr. Žerjava proti slovenskim častnikom, ki so si ob prevratu stekli velike zasluge, pa se sedaj po demokratskem receptu penzionirajo, tudi najzaslužnejši, kakor general Maister, je v slovenski javnosti po našem razkrinkanju Žerjavovih metod vzdudilo splošno ogorčenje. Demokrati so se zatekli h »kuluku«, ki so ga njihovi govorniki v parlamentu načeloma zagovarjali, pa so s svojimi lažmi proti SLS obsedeli v lastnem blatu. Kako iz te zadrege ven, kako ven iz blata in gnoja? Verjamejo g. demokrati, da je ta vaš položaj neprijeten, pa tudi Markov protokol vam tu ne bo pomagal. Kamor ste zajadrali z neustrečno in pogubonosno centralistično politiko gg. Pribičevića in dr. Žerjava ter demokratskega priveska g. Puclja, tam boste tudi ostali.

Markov protokol torej demokratom enkrat ni všeč, ko so z drugimi svojimi klavnimi poizkusi propadli. Tudi iz te moke ne bo kruha! Tega se falitni demokratski politiki tudi zavedajo, zato resnico tudi tu zavijajo, češ da so se pogodbeniki začeli pogodbje, takoimenovanega Markovega protokola, sramovati in bi ga radi utajili, da je »dr. Korošec v imenu separatističnega bloka izsilil homogeno radikalno vladost itd. Dokazov za to svojo izmišljotino seveda nimajo, ker jih ni. Računajo pač na pozabljivost ljudi, ki pa vedo, da smo mi istočasno s hrvatskimi listi objavili Markov protokol, ki je za nas najboljšje dokazilno sredstvo, da živimo v državi brezpravnosti in nasilja. Če so radikali morda mislili, da bodo Hrvate in Slovence, pri pogajanjih za predsporazum ujeli, so se varali in so se sami ujeli, kakor se ujamejo vsakokrat demokratje, kadar drugim nastavljajo past.

V predsporazumu, ki ga predstavljajo zagrebška pogajanja, so bile predlagane in sprejete same take zahteve, ki so v pravno urejeni državi samoposebni dane in se zanje ni treba še-le pogajati. Ako bi bili radikali te zahteve izpolnili, potem še-le bi nastopile obveznosti za Hrvate in Slovence, da jim omogočijo sporazum in njegovo izvedbo, do katere sploh ni prišlo. Zato je bila objava Markovega protokola za nas je močan protirežimski trumf. Ves svet se je mogel prepričati, kaj da moramo Hrvati in Slovence še-le s pogajni zahtevati, da so ostrejšemu režimu in vladnega sistema, ki ga je poklical v življenje in izvajal v velesrbjskem smislu vodja demokratske stranke Svetozar Pribičević in so ga potem od nje- ga prevzeli radikali in izvajali kajpada v svojo in ne Pribičevićovo korist.

Jugoslovanski klub je tudi temu primerno postopal v narodni skupščini. Ko radikali niso dali odgovora, ali zagrebški predsporazum sprejemajo in ratificirajo ali ne in zahteve Hrvatov in Slovencev v protokolu niso začeli takoj izvajati, je bilo za Jugoslovanski klub dano naravno stališče: Postopal je v narodni skupščini, kakor da zagrebškega protokola sploh nikdar ni bilol zato ni volil radikalnega predsednika narodne skupščine, ki je bil izvoljen z radikalnimi, džemijetovskimi in nemškimi glasovi ter je dobil tako večino, 122 glasov, med njimi jih je demokrat Pečić dobil samo 41. Zato sestava samoradikalne vlade ni bila odvisna od Jugoslovanskega kluba oz. od Spahove parlamentarne skupine.

Vsak politični otrok ve, da je bilo od Pašiča, odnosno od radikalne stranke odvisno, ali sprejme s koalicijo še koga drugega ali pa vlada s pomočjo Nemcev in džemijetovcev sama. Razlika je le ta, da bi bili Hrvati in Slovence to samoradikalno vlado podpirali, ako bi bila nastopila pot pravičnosti, ravnopravnosti in poštenosti in bi bila pokazala resno voljo za sporazum, za sprejmembo ustave in notranjo preureditev države po zahtevah hrvatsko-slovenskega opozicionalnega bloka. Ker pa tega ni storila, so bili Slovence in bosenski muslimani od prvega dne v neprestani opoziciji.

Razlika med opozicijo demokratskega kluba in Jugoslovanskega kluba je le ta in to precejšnija, da so radikali vabili v vlado Jugoslovanski klub in je bila zanj vsak dan dana možnost, da stopi v vlado, pa je Jugoslovanski klub to odklanjal, ker zanj politika ni ne fraza ne koristolovstvo, ampak delo za javni blagor. Pribičević in njegova demokratska kompanija pa je od prve seje narodne skupščine zasledovala samo en cilj, kako najti pot v vlado, pravzaprav do korit. Zato je bila njihova opozicija ves čas tako klavna, opozicija Jugoslovanskega kluba pa resna, načelna in dosledna, pa tudi ostrla. Saj bi za demokrate tudi ne bilo nobenega povoda, da ne bi šli v vlado, ako bi se jih bili hoteli radikali usmiliti. Se-li od radikalov v čem razlikujejo? Ali ni bil zakonski načrt, ki je prinesel linearno povišanje vseh direktnih davkov, v bistvu delo demokratskega finančnega ministra dr. Kumanudija, ki so si ga radikali samo osvojili? Radikali in demokrati so drug drugega vredni, vsi enaki srbski hegemonisti, ki skrivajo svoj srbski hegemonizem pod krinko narodne edinosti, enaki centralisti in enaki korupcionisti z razliko, da so bili radikali vsaj z besedami za sporazum, to je za ureditev države po načelih enakopravnosti, demokrati pa so jih hoteli še pretrufati s tem, da se urbi-et-orbi naglašali, da so načelno proti sporazumu, ker da ga ni treba, ker da smo en narod!

Kdo pa je uvedel metode preganjanja političnega nasprotnika in teror, ki vlada danes pod srbsko radikalijo? Ali ni bila to metoda g. Pribičevića, katerega delo je tudi »Orjuna«? Radikali so verni Pribičeviću učenci!

Vse to pa slovensko ljudstvo dobro ve, in še ni ničesar pozabilo. Zato pa bo vse »Jutrovo« farbanje ravno tako malo zaleglo kakor laži »Kmetijskega lista«, ki se skriva za imuniteto svojega odgovornega urednika posl. Puclja. Ta je pač že-sam izjavil, da dela njegov organ krivico dr. Korošču z lažjo, ki jo »Kmetijski list« neprestano ponavlja, da je dr. Korošec pristal in podpisal razširjenje srbskega vojaškega zakona na vso državo, dasi je znano in smo to že ponovno konstatirali, da je bilo ravno to izključno demokratsko delo in zasluga in gg. pri »Jutru« bodo svojem duševnemu detetu radi povedali, pa samo na uho, kdo da je dotični zakon podpisal!

Vsakdo se danes, ko čuti centralistične udarce na lastni osebi, zaveda, da je imela Slovenija vendar še neke vrste avtonomijo, predno so bile izvršene volitve v konstituantno, dasi so jo ravno gg. demokratje neprestano in dosledno okrnjevali in upravo centralizirali, še predno je bila centralistična ustava sklenjena; zaveda se pa tudi, da je bilo tej avtonomiji Slovenije konec, ko so centralisti demokrati, radikali in samostojnejši ob najslavesnejšem in najodločnejšem odporu Jugoslovanskega kluba skrupicali in sklenili vidovdansko centralistično ustavo. Še predno se je ta ustava v celoti postavila v življenje, doživljamo po zaslugi radikalov, demokratov in samostojnih, ki so z vidovdansko ustavo ustvarili sedanje stanje, da celo veliki župan Slovenije občuti na lastni osebi, da je velika ničla, da je brezpraven, da je brez zaščite zakona, ker ne more skrbeti on za primeno zakonov in je to izključna pravica belgrajskih vladnih centralistov. Gg. demokrati, ali so vam te konstatacije dovolj ali pa želite še drugih?

NOVO RADIČEVO PISMO.

Zagreb, 3. oktobra. (Izv.) Danes je dospelo 17. Radičevo pismo, ki razpravlja o programu angleške delavske stanke. Radič pravi, da je ta program enak programu HRSS.

Razlika med demokrati in radikali.

POVIŠANJE POSLANSKIH DIJET. — RAZPRAVA O ZAKONU O TAKSAH. —
 ODDVOJENO MISLJENJE JUGOSL. KLUBA.

Belgrad, 3. oktobra. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je prišel kot prvi na vrsto skupni predlog demokratov in radikalov, da se poslanske dnevnice povišajo od 180 na 300 dinarjev dnevno. Kot prvi govornik je v imenu Jugoslovanskega kluba podal dr. H o h n j e c izjavo, da Jugoslovanski klub obsoja to povišanje in da bo glasoval proti. Za njim sta podala enako izjavo Vojislav L a z i c (zemljoradnik) in D i v a c (soc. dem.). Od demokratov in radikalov ni govoril nihče. Pri glasovanju je bil predlog sprejet. Proti so glasovali Jugoslovanski klub, zemljoradniški klub in soc. demokrat Divac.

Nato so je pričela razprava o izpremembi zakona o taksah. V imenu Jugoslovanskega kluba je podal oddvojeno mišljenje posl. V o s e n j a k s sledečo utemeljitev:

Po povišanju — ne izjednačenju — obstoječih zakonov o direktnih davkih, ki neenako obremenjujejo poedine pokrajine, je g. fin. minister predložil in je vladina večina sprejela z razmeroma malimi izpremembami »Predlog zakona o izmenama i dopunama u zakonima o taksama i pristojbama.«

Od vladine večine sprejeti predlog je za široke sloje državljanov, osobito še za nepremožne in malo premožne velika nova obremenitev. V tem oziru je socialno krivičen in bo slabo vplival na ekonomski razvoj v naši zemlji. Povrh tvorijo nekatere določbe enostransko obremenitve v nekaterih krajih, kjer veljajo še posebni zakoni in posebej dohodarstveno-kazenski red. Zanimivo je povrh še to, da se ne razširjajo na naše kraje nekateri tarifi srbskega tarifnega zakona, ki so ugodnejši od naših, sedaj veljavnih, temveč se uveljavljajo predvsem oni, ki prinašajo le nove obremenitve. Duhu izenačenja bi pač odgovarjalo, da se dobrine in bremena enako razširjujejo in da se tudi posebej iz tarifne naše zakonodaje vzame ter aplicira na srbijanske kraje, kar je dobro in administrativno tehnično ter pravno pravilnejše in modernejše.

Predstojeci, od vladine večine sprejeti predlog moti predpise o postopanju v naših pokrajinah veljavnega civilno-pravnega in kazensko-pravnega reda, in se ne more v nekaterih posameznostih opraviti z njimi v red.

Predlog vladine večine prinaša določila, ki ovirajo in otežujejo prosvetnim društ-

vom njihovo plemenito, nesebično in potrebno delo ter otežujejo, da ne rečemo često i onemogočujejo revni mladini sploh srednješolsko in visokošolsko izobrazbo, kar ni v skladu s tozadevnimi določili ustave.

Ze stari srbski zakon, še bolj pa njegove sedanje izmenjave in odpolnila, je izgubil svoj prvobitni značaj in predstavlja konglomerat taks, pristojbin, direktnih in indirektnih davkov, kateri imajo le fiskalne svrhe, in to tako pretežno enostransko razdeljeno, da očitno štiti in favorizirajo gospodarsko močne, a izkoriščavajo gospodarsko šibke in nesamostojne sloje.

Velika napaka v predlogu vladine večine je tudi, da določa neverjetno visoke drakonične kazni in sicer navadno podvojeno do podesetorjeno predpisano takso, povrh pa še globalno kazni. Tudi je neumestno, da se določa za državne nameščence še posebne kazni izven njihovega disciplinarnega postopka in se jim določajo posebne nagrade. Oboje je resnega in objektivnega uradnika nevredno, odnosno ga žali ter povzroča pri prebivalstvu slabo razpoloženje napram njim.

Pri obravnavi predloga v fin. odboru so zastopniki »Jugosl. kluba« in »Jugosl. muslimanskega kluba« opozorili na škodljive posledice za vse naše narodno gospodarstvo, če se sprejme ta zakonski predlog v tej obliki, zato smo predložili celo vrsto izprememb, toda vladina večina in g. fin. minister je kljub našim jasnim dokazom sprejel le nekatere. Iz tega razloga smo prisiljeni, predložiti naše izpremembe in dopolnila plenumu »narodne skupščine« in apelirati na njeno uvidljivost. Predlogi zasledujejo le cilj, da koncedirajo državi, kar jej je za vršenje njenih funkcij potrebno, obenem pa tudi po možnosti štitijo slabe, omogočujejo napredovanje ekonomskega življenja, odpravljajo enstranske obremenitve po slojih in pokrajinah ter vzbujajo pri državljanih zavest osebne in stvarne pravne sigurnosti in administrativne objektivnosti.

Tej motivaciji sledijo izpreminjevalni predlogi Jugoslovanskega kluba in Jugoslovanskega muslimanskega kluba k vsem točkam zakona, ki so potrebne korekture in izprememb.

Razprava se bo nadaljevala v petek, ker je jutrišnja seja določena za razne interpelacije.

Jugoslovanski klub proti ukinjenju ministrstva za socialno politiko.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Kakor smo že sročili poročali, namerava vlada ukiniti nekatera ministrstva, med njimi tudi ministrstvo za socialno politiko, tako da bi oddelek za invalide in dobrovoljce prešel na vojno ministrstvo, stanovanski oddelek na pravosodno ministrstvo, oddelek za prehrano pa na notranje ministrstvo. Jugoslovanski klub je na današnji seji sklenil, da bo pričel odločno borbo proti ukinitvi tega ministrstva in zahteval, da se ukine ministrstvo za narodno zdravje, njegove agende pa prenese na ministrstvo za socialno politiko.

Razprava o šolskem zakonu.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Na današnji seji odseka za šolski zakon se je razpravljalo o prehodnih naredbah, ki govore o razvrstitvi v nove kategorije, katere so po novem zakonu samo tri. To je zelo težko, ker so v Srbiji srednješolski profesorji razdeljeni na 12 kategorij. Pri uvrstitvi učiteljev veronauka v novi zakon se je pozabilo na doktorje bogoslovja. Posl. Š k u l j je stavil predlog, da se doktorji bogoslovja lahko uvrste brez profesorskega izpita. Ta predlog je bil sprejet. Največ se je razpravljalo o konkurzu. Opozicija je predla-

gala, da konkurz ostane, med tem ko so bili radikali za valdni predlog, po katerem ima minister za prosveto pravico premeščati profesorje in učitelje po svoji volji. Ker v tem vprašanju ni prišlo do sporazuma, je razprava odložena na jutri.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Načrt novega šolskega zakona vsebuje ukinitve krajin, okrajnih in višjih šolskih svetov. S tem bo ukinjeno še tisto malo šolske avtonomije, ki je ostala. Jugoslovanski klub je na svoji današnji seji o tem razpravljal in sklenil, da bo vodil boj, da ostanejo vsi šolski sveti z neokrnjeno šolsko avtonomijo.

Vlada in Radič.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Tu se nahajata, kakor smo že javili, hrvatski pokrajinski namestnik dr. Cimić in zagrebški šef policije dr. Gojković. Prejela sta od vlade navodila, kako naj postopata, če se vrne Stjepan Radič. To postopanje obstoji v tem, da se Radič aretirajo in izročijo sodišču. Dr. Cimić s tem postopanjem soglaša in je vladu zagotovil, da se bo polovica hrvatskih kmetov oddvojila od Radiča, spremenila politiko abstinence in sodelovala v parlamentu.

AKCIJA OPOZICIONALNIH POSLANCEV IZ JUŽNE SRBIJE.

Belgrad, 3. okt. (Izv.) Ze nekaj dni se trdovratno širijo vesti, da bodo iz demokratskega kluba izstopili poslanci iz Južne

Srbije Arsić, Rajković in Anasta-zijević. Po neki verziji nameravajo vstopiti v radikalni klub, drugi pa trdijo, da bodo ustanovili novo stranko, ki bo stala na stališču avtonomije za Južno Srbijo. Ti poslanci upajo, da se jim bodo pridružili vsi ostali poslanci iz Južne Srbije brez ozira na stranko.

LIKVIDACIJA BALKANSKE BANKE.

Zagreb, 3. okt. (Izv.) Danes dopoldne ob 10. se je vršila likvidacijska razprava Balkanske banke. Iz Beograda je prišlo 6 zastopnikov tamkajšnjih bank, ki so bili zelo ogorčeni in so zahtevali, da se krivci zapro. Zastopniki zagrebških bank so se trudili za to, da se izogne konkurzu. Razprava je bila preložena na 23. oktober.

Dr. Beneš na Dunaju.

Dunaj, 3. okt. (Izv.) Dr. Beneš se je na svojem povratku v Prago ustavil danes na Dunaju. V palači češkoslovaškega poslanstva ga je obiskal avstrijski zunanji minister dr. Grünberger. Dr. Beneš je nato obiskal kanclerja dr. Seipla in se z njim dolgo razgovarjal o tekočih političnih in gospodarskih vprašanjih.

Nemški državni zbor.

Berlin, 3. okt. (Izv.) Državni zbor danes ob 2. popoldne še ni prišel s plenarnim sejo, ker še vedno zborujejo odseki in strankarski klubi. Splošno prevladuje mnenje, da se bo sedanja vlada držala.

NOVI PODMORNICI.

Rim, 3. okt. (Izv.) »Giornale d'Italia« poroča iz Genove, da se je posrečilo italijanskim strokovnjakom sestaviti nov model podmornika, ki prekaša vse dosedanje vrste podmornikov. Prvenstvo Italije v tem orozju je s tem zagotovljeno.

USPEHI PREISKAVALA O UMORU V JANINI

Rim, 3. okt. (Izv.) Italijanski člani preiskovalne komisije o umoru v Janini so se danes preko Brindisija pripeljali v Rim, da poročajo Mussoliniju o rezultatih preiskave. Večina morilcev so načelniki razbojniških tolpa. Morilcev je bilo 13, od katerih so 12 prijeli na grških, enega pa na albanških tleh.

Lloyd George o zmagi Poincareja.

Koncem septembra, ko je opustila Nemčija pasivni odpor, se je oglasil tudi znani Lloyd George. Iz »N. F. Presse«, ki je prinesla njegovo izjavo, posnamemo sledeče:

Čudno je, da je mogla Nemčija toliko časa vzdržati. Kaj bo konec, dogovor ali zmeda? Vidi se, da sprave še ne bo tako kmalu, pač pa se mi zdi, da se bo vse skupaj popolnoma zamotalo. Poincaré ne zahteva samo opustitve pasivnega odpora kot bistveni pogoj za pogajanja, temveč naravnost pove, da Francija ne bo preje izpazila Poruhra, dokler ne bo plačala Nemčija zadnjega reparacijskega obroka.

In baš, ker je Poincaré s Francijo vred vtrajal v namenu, da obdrži najvažnejše nemško industrijsko ozemlje v posesti in pod kontrolo, ravno zato se je odprl podaljšal. Če bo po opustitvi odpora Francija stavila velikodušne pogoje, potem bosta šli reparacija in sprava lahko z roko v roki. No, in kako je s pogoji? Poincaré mora računati z dvojnimi javnim mnenjem; vsako ima različne nagibe in različne cilje. Eno je mnenje imperialistične Francije, ki ji gre samo za gospostvo in nič za reparacije, razen kot izgovor. Drugo je pa mnenje kmečke in meščanske Francije, ki hoče od Nemčije za obnovo opustošenih

pokrajini posojeni denar nazaj. Težko je, ustreči obema. Zgodilo se je že, da sta se obojni koristil združili, a zveza pa ni bila davkoplačevalcu nikdar v dobro. Francija si lahko z aneksijo Porenja in Poruhra pridobi moč in slavo, denarja za francoskega kmeta pa s tem ne bo dobila. Ta dobro ve, da zasedba teh krajev njemu ni nikoli nič koristila, temveč mu je povzročala samo nepotrebne skrbi. Rajše ima denar na roko kot pa oddaljeno bobnanje. Poincaréja drži sedaj najbolj prva stranka, pri volitvah v prihodnjem marcu ima pa glavno besedo druga; zato je treba iti na roko obema. Mislimi mora pa še na tretjo skupino, jako mogočno, na posestnike plavžev in na finančnike, ki gledajo z željnimi očmi na neizčrpilive zaklade ruhrskega premoja, ruhrskih topilnic in tovarov. Poincaré mora ostati ob Ruhri, da ustreže javnemu vojaškemu mnenju; mora zadovoljiti kmeta in mu pokazati denar, ki teče kot reparacijsko zlato v francoske blagajne; mora ustreči magnatom železa in jekla in jim kazati vabljivo sliko bogate industrijske kontrole ob reki Ruhri.

Kako naj bo potem velikodušen? Zato ne bo prišlo do resnične sprave. Nemci nikdar ne bodo priznali pogodbe, ki jim vzame Poruhre; vlada, ki bi kaj takega naredila, bi prav v onem trenutku ne imela nobene avtoritete, ko bi ji bila bolj potrebna kakor v kateremkoli času dosedanje nemške zgodovine.

Potniki mi pravijo, da v Nemčiji zmeda narašča, pojavljajo se čimdalje bolj tatvine, življenje ni varno. Pride zraven še katastrofa marke, nihče ne more ne preračunati in ne naročiti. Če gre gospodinja od doma na trg, lahko ves pripravljeni denar zavozji, preden pride tja; tako pada denar. Če si hoče kdo kupiti par čevljev, mora imeti svoto, ki bi se je bil pred vojsko ustrašil sam bogati Rockefeller. Milijoni skačejo okoli kakor kobilice toplega poletnega jutra. Življenje v Berlinu mora biti tako kakor v kakšni slabo opremljeni norišnici. Nemška disciplina in samoobvlada sta preprečili dosedaj hujše pojave; a avtoriteta je vsak dan manjša in zima prihaja. Morebiti bi takojšnji sporazum situacijo še rešil; a treba bi bilo več tednov, preden bi tovarne spet delale in bi premožovniki obratovali. Še več časa bi bilo treba, preden bi prestrašeno marko spet zvalili ven na dan. Vendar bi bilo pred zimo že vse v redu.

Francija je prepričana, da se bo morala Nemčija takoj in nedvoumno vdati. Mislim, da je Poincaré Baldwinu prepričal, da je za angleško vlado prepozno, če za počne akcijo na svojo roko. Saj ima francoska vlada dokaze v rokah, da bo Nemčija kapitulirala. Nemčija more sedaj še manj plačati, kakor je mogla pred dvanajst meseci. Francija bo torej ostala ob Ruhri, in ne bo dobila nobenih reparacij. Bodočnost je odvisna od vodstva Nemčije. Morebiti bo prišla prehodna doba razpada in lokalne anarhije, in Nemčija bo brez moči in zlomljena. A Nemci so izobraženi in dobro vzgojeni in imajo močan čut dolžnosti do občine in države; tudi če gredo začasno narazen, bodo slednjem vendarle prišli skupaj. Ko se bo to zgodilo, bosta Francija in Belgija zleteli iz Poruhra ven — brez reparacij. Okupacija nemškega ozemlja po francoski armadi za 20 do 30 let je pravtako nemogoča kakor bi bila zasedba francoskega ozemlja po letu 1870 skoz dvajset ali trideset let.

Rusija še živi; boljševizem tega velikega ljudstva ni ubil, in ne dvomim, da bi boljševizem spremenil tudi rusko evropsko politiko. Ko bo Rusija ozdravela in bo hodila zdrava okoli, bo drugače govorila o mejah, ki so ji bile v njeni slabosti vsiljene. Rusija in Nemčija bosta imeli skup-

ne pritožbe. Francija lahko Nemčiji ubrani, da se spet ne obožuje, ne more ji pa ubraniti, da obožuje Rusijo. Zadnji dogodki ne bodo prinesli nobenih reparacij; če se bodo pa ponavljali, bodo prinesli neizogibno povračilo. Zmaga Poincarejeva pa lahko Franciji več škoduje kakor so pa škodovala Bismarckove robotosti Nemčiji.

Tako pravi Lloyd George. Besede mu je deloma diktirala ozolovljenost vsled lanskega prisiljenega odstopa; vendar ima pa mož zdravo sodbo in so njegova namigavanja o Rusiji in Nemčiji direktna izpodbuda, naj ti dve sili vendar že enkrat korakata skupaj; proti Franciji, ki hoče zrasti Angliji čez glavo.

Janko Jovan:

Škodljive prometne ovire

Železniški promet je ves čas obstoja naše države glavna hiba v državnem gospodarstvu. Toliko različnih eksperimentov, kakor jih je delala uprava državnih železnic s potrpežljivostjo pridobitnih krogov, nismo doživeli nikjer drugod. Bili so časi, ko je železniški promet na državnih železnicah posloval tako slabo, da smo se bali, da ves promet lepega dne ne preneha. Zlasti desolantne razmere so vladale v območju subotičke direkcije, kar je bilo za Slovenijo, ki je navezana od tam dovažati živila, naravnost nezno. Tem težje občutljivi so bili neredi za nas, ki smo hvala Bogu tudi po prevratu še imeli doma urejene železniške razmere in se je kaos pričel šele z Zagrebom. Sprejemanje tovornega blaga se je čisto nepričakovano ustavilo in to tako, da se je zdelo, kakor bi bila ena direkcija drž. železnic z drugo, in uprava državnih železnic z južno železnico v vojnem stanju. Kar dar pa je promet kolikor toliko deloval, je korupcija oteževala dostavo praznih vagonov. Če bi kdo zbral vse kritike o upravi državnih železnic od 1. 1918. naprej, bi ti članki iz raznih časnikov tvorili foliante.

Reparacijske dobave iz Nemčije so pomagale, da se je odklonilo pomanjkanje vagonov in lokomotiv. Ko pa smo imeli vagoni park izpopolnjen, je bila zopet podela vagonov na posamezne postaje trd oreh za upravo drž. železnic; dočim tam, kjer je bila potreba, vagonov ni bilo, so bili zopet na drugih postajah natrpani tako, da so omejevali promet, prav taka nesmisel je bila, da so se drva odpošiljala v zaprtih vagonih, a za žito in moko je bilo dolgo časa mogoče dobiti le odprte wagone. Po dolgem, dolgem času se je promet vendar le obrnil na bolje, vendar je še vedno dosti opravičenih pritožb za nered, ki še dolgo ne bo de odpravljen. Samo vprašanje reklamacij radi nepravilno zaračunanih tarifov in odškodninskih zahtev je še pereča točka v tej nesrečni upravi.

Ko je naša vlada povsem nepričakovano in v nasprotju z obstoječimi konvencijami čez noč vzela v upravo južno železnico, je bila vest o ti izpremembi verojetno neprijetno sprejeta v krogih, ki so upravo državnih železnic doslej bližje poznali. Na celi stvari je to žalosten pojav. Kajti iz državnega in narodnega stališča bi morali ta prevzem pozdravljati in se ga veseliti, a v bojazni, da nova uprava prinese pogoršanje razmer, so ta čustva utonila. Edino še zadržanje, da ostane notranja uprava nespremenjena, je neprijetne utise nekoliko ublažila.

Bojazen, da nova uprava ne prinese dobrot, ni bila neutemeljena. Sredi septembra je uprava državnih železnic uknila reekspedicijo blaga v območju zagrebške direkcije, počenši s 1. oktobrom. Ta odredba je zlasti na Hrvatskem povzročila veliko razočaranje in nezadovoljnost. Kdor ve, kako se vrši trgovina npr. z žitom, ve tudi, da je reekspedicija blaga za nemoteno trgovino samo po sebi umevna. Reekspedi-

cija je odprema blaga, ki je došlo na neko postajo, na deljne postaje, ne da bi se blago iztovarilo, ampak se v istem vagonu dirigira dalje. Ker ta odredba ni zadevala južne železnice, bi trgovci naravno vse blago, kjer je to mogoče, adresirali na postaje južne železnice, dasi bi se radi daljnega prevoza na postaje državne železnice prevoz podražili.

V 92. številki Uradnega lista pa je Državna uprava južne železnice objavila Odredbo za izvozno sezono 1923-24 to je za čas od 11. oktobra 1923 do 1. marca 1924. Glasba te naredbe je z veljavnostjo od 11. oktobra: 1. Za blago vseh vrst prepovedana ponovna predaja (reekspedicija) brez pretovoritve; 2. Rok za natovarjanje in iztovarjanje je skrajšan na 6 ur; 3. Stojnin je zvišana na 20 Din za uro od vsakega vagona.

Ta odredba Državne uprave južne železnice je skrajno nepremišljena, neutemeljena in škodljiva trgovini iz konsumentom, zlasti, ker zadeva v prvi vrsti pošiljke živil.

Odredba je nepremišljena, ker se prav nič ne ozira na interese trgovine, katera v prvi vrsti zaposluje železnice. Dokazuje, da uprava državnih železnic v Beogradu, kjer se je ta naredba rodila, prav nič ne pozna naših gospodarskih razmer ali pa če jih pozna, nima smisla zanje in volje, da bi jih upoštevala. Veletrgovec v Sloveniji prav nič ne ve, koliko časa poteče od dneva, ko v Vojvodini blago kupi, pa do dneva, ko blago dospe do namembne postaje. Prvi ne ve, če bo na mestu nakladanja vagon dobil, in potem ne ve, koliko časa se bo vagon zibal na potu. Svoje nakupe uredi pač po tem, koliko ima približno preračunjeno svojo potrebsčino. Če bi bil primoran odpošiljati blago vedno iz kraja utovarjenja direktno na naslov kupca, potem bi imel opraviti z neprestanimi urgemami pritožbami in očitki radi netočne dobave. Računati mora tudi z dejstvom, da posamezni prejemnik ne bo pazil na vse formalitete, ki so potrebne nasproti železnici v slučaju reklamacije radi odškodninskih zahtev, povzročenih vsled poškodbe, primanjkljaja itd., kakor tudi ne na eventualnost, ako je blago radi kakovosti oporekatno itd. Da more svoje naročnike točno postreči, da more paziti na vse formalnosti, ki so pri prevzemu blaga potrebni, je veletrgovec dirigiral blago na svoj naslov, in odtod na postaje posameznih odjemalcev. Če bi železnice poslovale tako kot so v normalnih časih, bi seveda disponiranje na posamezne odjemalce ne bilo najmanj težavno, a ker na redno in pravočasno dostavo blaga danes trgovec ne more računati, se je moral odločiti za opisani način. Ta način je v prvi vrsti povzročila železniška uprava sama, vsled česar bi ga ne smela odpraviti in prepovedati vse dotlej ne, dokler ne na pravi sama reda v prometni službi. Kar na enkrat prekucniti vpeljani red pri opisanih razmerah, pa je menda še več kot ne premišljeno.

Neutemeljena pa je prepoved, ker ni imela nikakega praktičnega uspeha. Spada med odredbe za čas izvozne sezone. Iz tega se domneva, da hoče železnica s to odredbo pospešiti promet na železničnih progah. Prav tega namena pa ne le ne dosega, temveč bo promet še oviral. Razmere so pač take, da bo trgovec rad ali ne rad moral še naprej blago dirigirati najprej na svoj naslov in odtod šele dalje. Moral pa bo, ko blago prispe, naročiti tako še en vagon, da blago preloži iz ga potem pošlje naprej. Namesto da se pošlje pri speli vagon naprej brez pretovarjenja, bi morala železnica dostaviti še en vagon, tako bo praktični uspeh edino le ta, da bi postalo pomanjkanje vagonov in se bo promet na glavnih postajah oviral.

Avtomobilizem v Ameriki.

(Konec.)

Leonard P. Ayres, prejšnji statistik Rockefellerjevega instituta in sedaj podpredsednik neke velebanke v Clevelandu, je izdal pred kratkim brošuro: »Autoindustrija in njena prihodnost.« Pride na tri različne načine do zaključka, da se da število nakupovalcev avtomobilov v Uniji v najboljšem slučaju omejiti z dvajset milijoni. To je po zadnjem ljudskem štetju nekako število belih v Ameriki rojenih mož, nad 21 let starih; dvajset milijonov je obnem število ameriških belih redbin; in dvajset milijonov je tudi število tistih, po kojih poklicu in pridobitnem načinu sklepamo lahko na možnost nabave avtomobila. Od teh dvajset milijonov si jih je pa nekaj lahko omislilo avtomobil šele potem, ko so šle cene dol. To se je medtem že zgodilo. Ko je lanskega novembra eden največjih tovarnarjev znižal ceno svojih voz od 350 na 300 dolarjev, so si lahko nabavili avto kar štirje milijoni. Čeprav ne smemo vzeti vseh teh ameriških računov dobesedno, vendar vidimo, kam vodi nadaljnji razvoj.

Kako dolgo časa bo opisani proces mogel trajati, tega ne ve nihče povedati.

A v industrijskih krogih govorijo včasih že pravo resno o »avtomobilu bodočnosti«, ki bo stal 150 dolarjev; morebiti ga še ne bo kmalu, prav gotovo pa tekom prihodnjih pet let. 150 dolarjev je po današnjem kurzu 12.750 dinarjev ali 50.000 kron. V tisti izmeri, kakor raste produkcija, se zmanjšujejo napravni stroški. Neka tovarna, ki je napravila na leto več kot 100.000 avtomobilov in ki v Detroitu še ni največja — Detroit je nekako središče industrije —, je dvignila čisti dobiček od leta 1921 na 1922 za 63 odstotkov ali za šest milijonov dolarjev, in je leta 1922 ceneje prodajala kakor pa leta 1921. Zvišana produkcija je zvišala dobiček in obnem pocenila vozove.

V nekem avtomobilnem strokovnem listu piše Raymond B. Brescott: »Za avtomobil ne bo nikdar pričel čas nasičenosti, temveč samo številka nasičenosti; to se pravi: prej ali slej bo prišel dan, ko bo povečanje nabavne zmožnosti občinstva v direktnem razmerju z rastjo prebivalstva. Za Ameriko kot celoto bo prišla stabilizacija okoli leta 1930; tedaj bo v Uniji okoli 17 milijonov osebnih in okoli 5 milijonov tovornih avtomobilov. To je mnenje strokovnjakov. Še bo trajalo nekaj časa, preden bosta nabavna zmožnost in pa rast prebivalstva skupaj; danes je drva še da-

leko večja. Amerika bo imela toliko avtov, kolikor je tam domačih samostojnih gospodinjstev, torej za danes okoli 20 milijonov. To velja seveda samo toliko časa, dokler se število gospodinjstev ne pomnoži; potem bo šlo oboje vstric.«

Z drugega vidika pa razmotriva to vprašanje strokovnjak v časopisu »The financial Review« in pravi: »Leta 1922 je avtoindustrija določila meje bojnega polja v bodočem boju za življenje najsposobnejših. Že je izginilo dosti slabejših tekmecev, vsled brezobzirne konkurence in vsled opetovano znižanih cen. Glavne skupine so se polagoma centralizirale in so zbrale vse svoje produkcijske moči za zadnji odločilni konkurenčni boj, iz katerega jih bo izšlo le malo živih.« Povprečna cena osebne avta je znašala leta 1921 900 dolarjev in se je znižala v letu 1922 za 14%, na 770 dolarjev — to je povprečna cena, ne ona, omenjena od 350 do 300 dolarjev, ki velja za najbolj cenene vozove —; povprečna cena tovornega voza je padla v istem času za 21%, se je znižala od 1326 dolarjev na 1050. Centralizacija bo šla naprej. Ze danes pride 83% vse produkcije na šest tovarov. Ford je napravil leta 1922 1.233.000 osebnih in tovornih avtomobilov, za 33% več kakor leta 1921 z 928.000 avtomobili. Teh 1.233.000 voz je

skoraj polovica vse ameriške produkcije 1. 1922, ki je znašala okoli 2.750.000 voz. Na drugem mestu je General Motors Corporation s 454.000, potem Dodge 165.000, Studebaker s 110.000, nato Willys-Oberland in Hudson-Esser s »koma« 100.000 vsak. Vzemimo 100 dolarjev dobička pri enem vozu, je ta 100.000 voz 1 milijonov dolarjev ali najmanj 3 milijard naših kron. Kje je Ford?

Tudi če primerjamo avtomobilno zelo visoko stoječo Francijo, se moramo čuditi. V vsej Franciji je bilo koncem leta 1922 360.000 avtov, sredi 1923 okoli 400.000 torej niti letna produkcija druge ameriške tvrdke in samo tretjino Forda.

Morda bo koga zanimalo, če pridemo k tej razpravi številke vse naše jugoslovanske zunanje trgovine leta 1921 1922:

Leta 1921: Izvoz 2.460.737.562 Din, uvoz 3.076.430.434 Din, skupaj uvoz in izvoz 5.537.167.996 Din = 5 milijard in pol milijard Din

Leta 1922: Izvoz 3.071.534.639 Din, uvoz 4.548.495.896 Din, skupaj izvoz in uvoz 7.620.030.535 Din = 7 milijard in pol milijard Din

Ford je zaslužil lansko leto pri kurzu 80 dolarjev za dolar in pri dobičku 11 dolarjev za avto deset milijard dolarjev.

Škodljiva je ta prepoved za trgovca in za konsumenta. Vzemimo le en slučaj, a železnica ob dopetju prvega vagona tudi preskrbi drugi vagon, kamor bo blago preložiti. Če dospe trgovcu en vagon, bi to še šlo, a kaj kadar mu je aviziranih po 5 ali več vagonov. Da bi mogla železnica tik k doselemu vagonu postaviti drug vagon, kamor bi se blago preložilo, je tehnično nemogoče in tako bo treba blago basati v vrede, nalagati v voz in voziti k novemu vagonu, ki ma oditi naprej. Vseh stroškov ne bo mogel trgovec naprtiti kupcu v breme, vendar pa bo prisiljen te nove stroške kalkulirati v ceno. Tako bo oškodovan trgovec in bo podraženo blago. Če pomislimo, da so že doslej večje tvrdke plačevale ogromne zneske za stojnino, ker niso mogle v 24 urah izvršiti odpreme, oziroma uskladiščiti blaga. Ako pa pomislimo, da je sedaj stojnina zvišana na 20 Din in je čas za iztovarjenje določen le na 6 ur, je naravnost nemogoče, da bi trgovec, ki prejme več vagonov na en dan, mogel ta čas izkoristiti.

Uprava državnih železnic, kakor tudi Državna uprava južne železnice ste z nesmiselno prepovedjo o reekspediciji blaga pokazali, da jima v veliki meri nedostaje umevanje za gospodarske koristi državljanov. Dolžnost korporacij, ki imajo zastopati koristi trgovine, v prvi vrsti trgovske zbornice, kakor tudi dolžnost narodnih zastopnikov je, da podvzamejo potrebne korake, da se nesmiselna in škodljiva prepoved zopet razveljavi in to še pred 11 oktobrom, ko ima odredba državne uprave južne železnice stopiti v veljavo.

Iz zunanje politike.

* Mussolini in fašizem. Vesti iz Rima naglašajo, da se motijo tisti, ki spričo sedanje krize v fašizmu menijo, da namerava Mussolini zmanjšati moč in vpliv stranke ali da se namerava ločiti od nje. Dejstvo je le, da Mussolini vstraja na svojem načrtu, da v fašističnih masah izvrši revizijo in stranko preuredi. Sedanji notranji spor se ima poravnati tako, da tisti, ki zavzemajo v stranki vodilna mesta, ne morejo biti politični kandidati. Iste rimske vesti pravijo dalje, da v fašizmu res obstajajo dve duši, toda Mussolini stoji nad obema in ima popolnoma svobodne roke.

* Proti odcepitvi Porenja. Minolo nedeljo se je vršilo v Kolinu ob Reni velikansko manifestacijsko zborovanje proti odcepitvi Porenja od Nemčije. Navzočih je bilo nad 100.000 ljudi. Govorili so zastopniki vseh strank, ki so se spominjali tudi Nemcev na Štajerskem, Koroškem in Tirolskem. Sprejeli so resolucijo, ki naglašja, da hoče Porenje nedolžno ostati zvezano z deželno materjo. Zborovanje so zaključili z nemško himno.

Politične vesti.

+ Službena pragmatika železničarjev je bila na seji narodne skupščine dne 2. oktobra sprejeta z glasovi radikalno-turško-nemške večine. V imenu Jugoslovanskega kluba je na plenarni seji poslanec Žebot z ostrimi besedami ožigal ta nazadnjaški zakon. Parlamentarna večina pa je bila gluha za vse pametne nasvete in je zakon sprejela, kakor ga je predložil železniški minister dr. Velizar Janković. Če v zakonodajnem odboru je Jugoslovanski klub po svojih zastopnikih nastopil proti kričočim določbam zakona in stavil izpreminjavalne predloge. Poslanci Hohajec, Gostinčar, Žebot in Kufčevnik so v odboru predlagali celo vrsto izprememb v korist železničarjem. Toda večina oziroma minister, je do malenkosti vse zavrnil. Železničarji bodo sedaj uživali dobrote negotovosti. V štirih mesecih po razglasenju zakona morajo biti izdane določbe, kdo še ostane v službi. Tekom dveh mesecev od dneva razglasitve mora vsak železničar doprinesiti pričevala usposobljenosti za službo. Železničarji bodo po tem zakonu izročeni disciplinarnim in upravnim kaznim, ki so zelo drakonične. Tako je prva kazen pisani ukor, potem so pa denarne kazni, ki se odmerjajo tako-le: predpostavljeni šef tridnevno plačo, načelnik oddelka na sedm-dnevno plačo, direktorji do 15 dnevne plače in minister do 30 dnevne plače. Poročeno škodo morajo plačati železničarji. Disciplinarno postopanje se razteza tudi na pensioniste. — Porazdelitev osebja v kategorije in plačilne stopnje se prepuna ministrskemu svetu. — Uprava more premeščati železničarje po celi državi, kakor hoče, in če se bo v tem oziru postopalo po izjavi ministra, potem bodo Slovenci romali v Srbijo, Srbijanci pa seveda v Slovenijo. — Posebno lepa je določba 205, ki se glasi: Uslužbenci v celi krajevini uživali bodo stalnost po preteku treh let od dneva, ko stopi v veljavo ta zakon, brez ozira na dosedanje predpise. Kaj pomeni ta odredba, si lahko vsakdo predstavlja. Z dnem, ko stopi ta zakon v veljavo, bodo stavljeni vsi železničarji na razpoloženje. — Na trditve posl. Žebota, da železničarji niso zadovoljni s tem zakonom, je izjavil minister, da so takozvani

nacionalni železničarji odobrili predlog in so z njim popolnoma zadovoljni. Edino ta organizacija se zdi ministru taka, s katero se more razgovarjati in kateri zaupa. Ali ji železničarji z ozirom na tako postopanje morejo zaupati, je pa drugo vprašanje.

+ Lahek in precizen odgovor. »Jutranje Novosti« niso s »Slovencem« prav nič zadovoljne, kar je za nas jako lepo spričevalo in dobro znamenje. Posebno nezadovoljne so »Jutranje Novosti« z našim vprašanjem na naslov belgrajske vlade, zakaj ni naša vlada dala pravočasno registrirati pri Društvu narodov rapalske pogodbe. Na to vprašanje se da po »Jutranjih Novostih« jako lahko odgovoriti in to zelo precizno. A kako se glasi ta »precizni odgovor«? Evo ga: »Zakaj vlada rapalske pogodbe ni poprej registrirala pri Društvu narodov, bo že ona vedela! Ali ni to zelo precizno«?

Bistvene določbe novega vojnega zakona.

(Dalje.)

Popolna oprostitve od vojaške službe.

Čl. 50 določa, da se vojaške službe popolnoma oproščajo: 1. stalno nesposobni; 2. oni začasno nesposobni, ki do dovršenega 25. leta starosti ne bi postali sposobni za vojaško službo; 3. edini sin za delo popolnoma nesposobnega očeta, ki živi od poljedeljstva ali lastnega rokodelstva in plačuje 20 Din neposrednega davka ali manj, ne všteti dohodninski davek. Popolnoma se oprošča tudi sin, kateremu je umrl oče in če ima brate, mlajše kakor 17 let. Kot za delo nesposobni se smatrajo otroci izpod 17 let in moški nad 60 let, ali oni, katere spozna komisija za stalno nesposobne. Morebitne pritožbe na vojnega ministra so dovoljene.

Odpust pred odslužitvijo kadrskega roka.

Čl. 51 določa, kdo da se pred odslužitvijo kadrskega roka odpušča iz vojske, in

Dnevne novice.

— Nove vpokojitve častnikov. Zadnja številka »Vojnega lista« objavlja ukaz o vpokojitvi nad 300 častnikov in sicer 100 višjih in 200 nižjih. Vpokojeni so generali: Rudolf Maister, Ante Plivelic, Ljubomir Milić in Dragoljub Kostić.

— Slovenski častniki. S poglavjem o slovenskih častnikih so se začele pečati tudi »Jutranje Novosti«. Glasilo »slovenskih radikalov« pravi, da ni res, da bi vladalo med Srbi neprijazno razpoloženje napram Slovincem, kar dokazuje velik ugled, ki ga uživajo med Srbi slovenski gojenci vojne akademije, pač pa se opaža med Srbi neka napetost proti bivšim avstrijskim oficirjem, četudi so bili ti rodom Slovenci. Na »avstrijske častnike, rodom Slovence« so pa tudi »Jutranje Novosti« precej hude — kot vladni organ morajo biti nanje hude — in pravijo, da niso služili za ideje in ne narodu, kakor srbski oficirji, ampak samo »cesarju« kot neke vrste »švedalni psi« in tudi z vojniki niso ravnali posebno lepo. Zato je sožitje z njimi danes za srbske oficirje jako težko. — Tako perejo »Jutranje Novosti« belgrajskega zamorca, ki ne meče na cesto »avstrijskih oficirjev slovenske narodnosti« zaradi »Avstrije«, ampak zato, ker ta oficir nekaj zna, ker je poraben, in ker je vsled svojega znanja in svoje sposobnosti raznim »podpalčarjem« na poti za njihovo lastno napredovanje. O »lepem ravnanju« z vojniki naj pa »Jutranje Novosti« kar lepo molče. Pisma, ki jih prejmemo iz Makedonije, govore marsikaj o »lepem ravnanju z vojniki«, a tam doli in tudi drugod danes ni več »avstrijskih« častnikov, ampak neki drugi.

— Uniforma gasilcev. Notranje ministrstvo je naročilo političnim oblastim, da zahtevajo od gasilskih društev, da spremenijo svoje dosedanjo uniformo. Kolikor je nam znano, se je po prevratu pri slovenskih gasilskih društvih že spremenila. Ali naj gasilci sedaj vnovič spreminjajo svojo uniformo? Saj je vendar pri gasilskih glavnih stvar gašenje, ne pa uniforma. Ministrstvo naj bi raje gasilskim društvom pomagalo, da si nabavijo prepotrebno gasilsko orodje, kakor da izdaja take nepotrebne odredbe.

— Pasteurjev zavod v Celju. Kakor poročajo, se bo po odredbi ministrstva za narodno zdravje ustanovil v Celju Pasteurjev zavod.

— Nikakega posredovanja za potovanje v Ameriko. Ker so v nekaterih listih izšli oglasi neke firme, ki ponuja svoje posredovanje pri prošnjah za potne liste v Ameriko, opozarja zagrebški uradni list, da je glasom zakona vsako tako posredovanje sploh popolnoma izključeno. Kdor želi dobiti potni list v Ameriko, naj se torej za vse informacije obrne naravnost na pristojno oblast: okrajno glavarstvo ali pa na Izseljeniški odtok ministrstva za socialno politiko v Belgradu.

sicer: 1. kadar postane vojak stalno nesposoben za vojaško službo; 2. kadar postane vojak začasno za vojaško službo nesposoben, se odpusti pod pogojem, da mora vojaško službo zopet nadaljevati, ako postane pred dovršenim 25. letom starosti za to sposoben. Ti se v 31. letu starosti še enkrat pregledajo, če so za službo v operativni vojski nesposobni; 3. oni, ki je med vojaškim službovanjem obsojen na robstvo ali v zapor in bi kazni ne odslužil do dovršenega 25. leta starosti; 4. tisti, kateremu so se tekom vojaškega službovanja družinske razmere spremenile. Vsem tem se dovoljuje skrajšanje kadrskega roka ali pa popolna oprostitve na podlagi tega zakona. Stalno in začasno nesposobnost določuje strokovna komisija.

Določila za odložitve službe v stalnem kadru

Čl. 52 določuje, katerim rekrutom in v kakšnih slučajih se dovoljuje odložitve kadrskega roka. Odložitve se dovoljuje: 1. onim dijakom državnih ali od države priznanih šol v državi ali tem enakovrstnih šol v inozemstvu, ki prosijo, da se jim odobri odložitve kadrskega roka radi dovršitve svojih študij. Odložitve ne sme presegati 27. leta dijakove starosti; 2. ako je v družini ali zadrugi poleg rekruta samo še en sin ali zadrugar, ki je sposoben za delo, a že služi v vojski, se rekrutu dovoli odložitve vojaškega službovanja za toliko časa, da prvi sin, oziroma zadrugar odsluži kadrski rok. To se nanaša na one rekrute, ki živijo skupno z družino ali v zadrugi; 3. ako imata nastopiti vojaško službo iz ene družine ali zadruge po dva ali več sinov, oziroma zadrugarjev v enem letu, se na željo družine ali zadruge dovoljuje polovici sinov ali zadrugarjev odložitve vojaške službe, dokler prvi sin ali zadrugar, oziroma prva polovica sinov ali zadrugarjev ne odsluži kadrskega roka; 4. rekrutom, ki odslužujejo sodnijsko kazni, se dovoljuje odložitve kadrskega roka do tedaj, dokler te ne prestanejo, oziroma do eventuelne pomilostitve ali vrnitve državljske časti.

— Velik požar na Bolgarskem. Iz Sofije poročajo, da je nastal v mestu Vratca požar, ki je zavzel radi močnega vetra tako velike dimenzije, da se zdi, kakor bi gorelo celo vratcansko polje. Materielna škoda je ogromna; dosedaj je ugotovljeno, da je zgorelo več kot 100 ljudi. Iz Sofije so odšli v Vratca vsi gasilci z ekspresnim vlakom. Tudi šest sanitetnih kolon je bilo poslano v nesrečno mesto. Minister Rusev je izjavil, da vzrok požara še ni dognan. Tudi municijsko skladišče je eksplodiralo ob ogromni detonaciji. Promet na postaji je ustavljen. Popoldne ob 1. je eksplodiralo tudi drugo municijsko skladišče, kar je izvalo ogromno paniko. Od eksplozije so razbita vsa okna v mestu. Celo mesto je obrito v plamen in dim in prebivalci preplašeno bežijo v okolico, rešujoč samo otroke, bolnike in ranjence. Po dosedanjih poročilih je zgorelo čez 250 hiš, ranjenih in mrtvih je zelo mnogo. Govori se, da je bilo zažgano iz maščevalnosti.

— V nedeljo v Litiji! Jugoslovanska Matica, naše osrednje obrambno društvo ima tedaj v Litiji svoj dan. Omenjamo le nekaj točk iz nad vse zanimivega sporeda prireditve litijske podružnice Jugoslovanske Maticice. Ob 3. uri popoldne bo na trgu velika tombola. Dobitki so v gotovini. Popoldne ob pol 8. uri pa je v dvorani Sokolskega doma velika veselica, ki jo otvori govor o naših nacionalnih nalogah. Na dnevnem redu so dalje: Pevske točke, deklamacija, živa slika, veseloigra: »Jesensko solnce«, šaljiva pošta in srečolov. Na veselici sodeluje salonski orkester. Prireditve se vrši pri pogrnjenih mizah. Tombolske karte in srečke so po 1 dinar. Vstopnina na veselico pet dinarjev. Italijani so odpravili slovenske šole, naša dolžnost je zato, da s podvojeno silo delamo za našo narodno obrambo. Najnovejšemu italijanskemu nasilju dajmo v Litiji odgovor.

— Hrvatska »Narodna zaščita«. Te dni se je v Zagrebu vršil občni zbor »Narodne zaščite«, v kateri sodeluje do 100 hrvatskih dobrodelnih organizacij. V minolem poslovnem letu je »N. Z.« preskrbela 2000 otrok, bodisi v otroških domovih, obrti ali družinah. Razen tega je nudila organizaciji množštevskim materam, vdovam in zapuščenim deci, posebno tudi nezakonskim otrokom pravno varstvo; dajala je podpore v denarju in obleki, brezbrezstna posojila za rešitev posestev in nakup zemlje, ščitila koristi izseljencev in njihovih družin itd. Zbor je odobril delo upravnega odbora, ki mu predseduje vseučiliški profesor dr. Šilović.

— Samodre in samodre. »Daily Chronicle« poroča iz Berlina, da bo neka bavarska tvrdka v kratkem spravila v promet motorno kolo, ki bo istočasno služilo lahko tudi kot letalo. »Samodre-frö« tehta baje 75 kg in se lahko drži v zraku okoli 5 ur.

— Iz carinske službe. Imenovani so pri carinskem uradu na Jesenicah za carinike 3 razreda Zvonimir Švaglič, Teodor Dimitrijevič dosedaj uslužben v Subotici, Živorad Purić, iz Maribora, Ante Vidović iz Visa, Stevan Živković iz Maslinske in Ljubomir Rajnović iz Ljubljane, za carinike 4 razreda pa Marko Špalja iz Crkvice. Pri carinskem uradu v Ljubljani so ime-

novani za carinike 3 razreda Lovro Žun iz Zira, Alojzij Belinger iz Jezerskega, Bogomir Dobnik iz Prevalj in Franjo Eržen iz Tržica; za carinike 4 razreda Zarko Popović iz Hotederšice, Vinko Sterle iz Cankove in Udarih Stajndl iz Radgone. Pri carinskem uradu v Mariboru za carinike 3 razreda Franjo Knez iz Kozarševa in Dragotin Paljaga iz Zemunika; za carinike 4 razreda Dragomir Jovanović iz Gornjega Cmureka in Vukašin Stojanović iz Belgrade. V Bohinjski Bistrici za glavnega revizorja Nikolo Vučković, dosedanji podšef personalnega oddelka generalne direkcije carin. V Velikem Bečkereku za carinika 3 razreda Andrej Pavlin. V Dravogradu za carinika 2 razreda Milenko Manojlović iz Osijek, za carinika 3 razreda Ivan Matunović iz Maribora. V Omišu za carinika 4 razreda Josip Povalej. V Podgorici za upravnika 3 razreda Nešo Piletić; v Sisku za carinika 3 razreda Franjo Urbas iz Senja in Maks Karlović iz Prahova; v Celju za upravnika 1 razreda Jernej Kladnik iz Maribora, za carinika 3 razreda Trifun Vujošević iz Bohinjske Bistrice. V Zirih za carinika 3 razreda Viktor Kregar iz Ljubljane; v Jezerskem za carinika 3 razreda Viktor Fabijan iz Ljubljane; v Kozarševu za carinika 4 razreda Leonard Jurič; v Rabu za carinika 3 razreda Franjo Bekar iz Zagreba; v Supetru za carinika 3 razreda Ivan Posedel iz Zagreba; v Trogiru za carinika 4 razreda Ivan Moderčin iz Zagreba; v Tržicu za carinika 4 razreda Franjo Trtnek iz Ljubljane in Vladimir Adamović iz Zagreba.

— Novomeška podružnica društva »Soča« priredi dne 7. oktobra t. l. v Novem mestu v gostilni pri »Košaku« predavanje. Predaval bo g. profesor Čadež. Pel bo železniški pevski zbor. Začetek ob sedmih zvečer. — Odbor.

— Vas Mrzli vrh spada k pošti Ziri. Ker hodijo prebivalci vasi Mrzli vrh, občina Osolica, v Ziri na pošto, se izloči ta kraj iz okolišja pošte Gorenjavas in se priklopi stalno pošti Ziri.

— Neoddatne pošiljke za mesec avgust 1923. Poštni hranjevalni urad v Ljubljani je izdal razglas o neoddatnih pošiljkah za mesec avgust 1923. Razglas je razobešen po vseh poštinih uradih.

— Razpisana pošta. Razpisano je poštsko mesto pri poštne uradu v Podnartu (II/1). Rok za natečaj je 14 dni. Prošnje naj se vlagajo na poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani.

— Prijeti tat. Orožniki v Stični so aretirali l. 1859. v Zaborštu rojenega tatu Ignacija Demeca.

— Ukradeno kolo. Josipu Zrinšku iz Dalje ne vasi je bilo ukradeno 5000 K vredno kolo.

— Vlom v Dobljčki gori. Neznani vlomilci so vdrli skozi okno v hišo Valentina Legata in mu odnesli raznega blaga v vrednosti 10.700 kron.

— Vol ukraden je bil Antonu Seidlu v Komisiji, občina Skomer. Ukradeni vol je vreden 26.000 K, tri leta star, dobro rejan in 350 kg težak.

— Arnavtski roparji v Kosovki Mitrovici. Dne 1. oktobra zvečer so se v mestu Kosovska Mitrovica pojavili arnavtski roparji, takozvani kačaki. Med njimi in policijo se je razvil hud boj. Končno se je policiji posrečilo, da je roparje pregnala iz mesta. Sedaj se roparji zbirajo po okolici in ogrožajo prebivalstvo.

— Sin graditelja sueškega umrl. Sin znanega inženjerja in graditelja sueškega prekopa Charles Lesseps je 3. t. m. v starosti 83 let v Parizu umrl.

— Nenavadna strela med obedom. Na neki graščini blizu Tarenta je ravno med obedom udarila strela vdimnik in šla v obednico, kjer je sedelo 12 oseb okoli mize. Hitro kakor misel je pretaknila vse kote, razbila pohištvo, raztopila kovinaste posode, zdrobila v prah krožnike in skleda, vrgla vrata iz tečajev, šinila po hodniku na ulico, pri čemer ni pozabila ubiti psa in mačko, ki sta sedela na pragu. A niti eni osebi se ni nič zalega pripetilo.

— Brzojavni promet z Japonsko. Mednarodni brzojavni urad v Bernu sporoča, da Japonska ne prevzema privatnih tajnopisnih brzojav in da privatnih brzojav z Tokio, Jokohamo in druga japonska mesta, ki so trpela vsled potresa, ni mogoče dostavljati.

— Egipčanski steparji. Na pobudo avstrijskega konzula v Aleksandriji je avstrijska vlada izdala svarilo, v katerem opozarja avstrijska dekleta, naj bodo previdna pred sklepanjem zakona z Egipčani. Taki zakoni so vedno pogostejši, a v večini slučajev gre za notorične trgovce z dekletii ali pa za lopove, ki svojo ženo kmalu zapuste in izginejo, čim so jo preje oskubili za vse imetje.

— Boj proti golši. Na nemškem Štajerskem je golša zelo razširjena, prava ljudska bolezen. Štajerska deželna vlada je sedaj poskrbela, da se bo zdravila in preprečevala golša na najenostavnejši način. Zdravniška veda je dokazala, da je za zdravljenje golše najučinkovitejše sredstvo jod. Vendar to zdravilo v večji množini nekaterim škoduje. Švicarski zdravniki so pa tekom dolgoletnih izkušenj dognali, da zadostujejo za zdravljenje najneznatnejše količine joda, da se le redno in dolgo vživa. V solinah v Ausseeju, Ebenseeju, Hallu in Halleinu so začeli sedaj proizvajati »polno sol«, ki vsebuje po pet tisočink jedkalinja na 1 kg. Ta sol se rabi kot navadna sol za pripravljajanje jedil in se tudi

Ij Saje so se vnele v dimniku hiše št. 13 na Bleiweisovi cesti. Ogenj je bil naglo za-
dušen.

Ij Oglejte si v izložbah oblačilne industrije
A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7, naj-
novejše raglane, njih nedosežno lepi kraj in
nizke cene pri izvrstnem blagu. 6150

Socialni vestnik.

s Enketa o vajeniškem vprašanju. Dne 20.
t. m. se je v Zagrebu završila enketa o vaje-
niškem vprašanju. Enketa je ugotovila, da je
sedanji položaj vajencev in mladostnih de-
lavcev v Jugoslaviji popolnoma nevdržljiv, da
glaš zaščitna zakonodaja daleč zaostaja za dru-
gimi državami, da se niti obstoječi zakoni ne
izvršujejo in da pristojne oblasti brezbrizno
gledajo izkoriščanje mladostnih delavcev. En-
keta zahteva: Zakonske zaščitne odredbe za
vajence in mladostne delavce, strogo izvrševa-
nje predpisov o delavnem času, prostih sobot-
nih popoldnevih, letnem 14 dnevem dopustu,
prepovedi nočnega dela in uporabe v obratih,
ki so zvezani z nevarnostmi; položaj vajencev
in mladostnih delavcev naj se uredi s posebni-
mi zakoni, učna doba se določi na tri leta,
mojstri morajo biti za izučevanje vajencev us-
posobljeni, uporaba vajencev izven delavnega
časa se prepove, šolstvo se reorganizira, usta-
nove se tehnične in druge srednje šole, uve-
lejo se strokovni tečajji za vajence in mladost-
ne delavce, strogo se morajo izvrševati zakonski
predpisi o starostnem minimumu, zdravniška
preiskava pred vstopom v uk bodi obvezna,
ustanove naj se posvetovalnice za izvolitev po-
blika, ustanove naj se posebno nadzorstven-
oblasti z obsežno kompetenco, ustanovi naj se
državna posredovalnica dela za vajence in
mladostne delavce s sodelovanjem delavskih
obornic, vsem drugim posredovalnicam pa naj
se odtegnejo koncesije, ustanove naj se vaje-
niški domovi, knjižnice, telovadnice itd.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Četrtek, 4. oktobra: »Azazel«. Red A.
Petek, 5. oktobra: »Kar hočete«. Red F.
Sobota, 6. oktobra: »Smrt majke Jugovijeve«.
Izven.
Nedelja, 7. oktobra: »Judita«. Izven.
Ponedeljek, 8. oktobra: »Azazel«. Red C.

OPERA.

Četrtek, 4. oktobra: Zaprt. (Generalna vaja
za »Aido«.)
Petek, 5. oktobra: Aida. Izven.
Sobota, 6. oktobra: Novela od Stanca: »Zape-
čatenec«. Red B.
Nedelja, 7. oktobra: »Nikola Šubic Zrinjski«.
Izven.
Ponedeljek, 8. oktobra: Zaprt.

V petek, dne 5. oktobra se uprizori v
pernem gledališču velika Verdijeva opera
Aida, ki se v Ljubljani že mnogo let ni iz-
vajala. Opera je na novo naštudirana in po-
olnoma novo opremljena. Nova delovanja so

delo gledališkega slikarskega mojstra Skruš-
nja, garderoba pa se je izdelala pod vodstvom
gospe Waldsteinove. Opero režira in dirigira
ravnatelj Rukavina. Vloge so se radi velike
opere in pogostega izvajanja z najboljšimi
močmi dvojno zasedle. Uloga Aida bodo peli
gdč. Zikova in gospa Levandovska, Ammeris
pojeta g. Ravičeva in gdč. Šfiligojeva, Rada-
men g. Sovilski in Simenc, Amonorov g. Le-
var in Cvejič, vloga Ramfisa g. Betetto in Za-
they, kralja g. Pugelj in Zupan, sela g. Bano-
vec in Mohorič, svečenico pa Saxova in Smo-
lenska. Pri operi sodeluje tudi oddelek vojne
muzike. Vseh sodelujočih na odru bo okoli
100 oseb. Vstopnice se dobijo danes in jutri
pri gledališki blagajni.

»Smrt majke Jugoviče«, dramsko pesni-
tev Iva Vojnoviča, vprizori drama prvič v
tej sezoni v soboto, dne 6. t. m. Naslovno
vlogo igra ga Rogozova, Anželijo ga Šari-
čeva, Kosovko devotko ga Danilo-Balatka,
Bako ga Juvanova, Damjana g. Rogoz, go-
slarja g. Skrbinec itd. To odlično dramsko
delo enega izmed najboljših jugoslovanskih
dramatikov se igra to pot na našem odru
prvič v srbsko-hrvaškem jeziku, kakor je
napisano. Čar originalnosti in poezije, kate-
rega tudi najboljši prevod v mnogem po-
gledu zastre, ostane tako nedotaknjen, svež
in pristen.

Prosveta.

pr Kakor že javljeno se vrši v ponedeljek,
dne 8. oktobra t. l. zelo zanimiv koncert, ki
nosi naslov »Historični koncert« (pro-
šlost Francije v njenih pesmih). Koncert je
združen s predavanjem, katerega bo imel pro-
fesor Lucien de Flagny, pesmi pa poje Wil-
liam Gwin, tenor pariškega konservatorija.
Vstopnice so od danes naprej v predprodaji
v Matični knjigarni. Koncert se vrši v dvor-
ani Filharmonične družbe.

pr Razstava karikaturnih v Belgradu. Strokovno
udruženje jugoslovanskih oblikujočih umetnikov
je včeraj prejelo od belgrajskega udruženja obve-
stilo, da se razstava karikaturnih otvori 10. oktobra.
Slovenski karikaturnisti se stem pozivljajo, naj se
razstave s svojimi deli udeležijo ter naj jih pošljejo
čimprej na adresu: Umetniško odelenje ministar-
stva prosvete v Beogradu. — Odbor SUOJU.

pr Triumfalni uspeh »Zikovcev« v Nemškem
Gradcu. »Zikovci« so dne 20. septembra 1923 prvič
nastopili v Gradcu s programom, ki je obsegal
kvartete Suka, Smetano in Ravela, to je dveh če-
ških in 1 francoskega mojstra. Dasi je ta pro-
gram bil nekoliko nenavaden za tako nemško na-
cionalno mesto kot je Gradec, so vendar »Zikovci«
dosegli z njim ogromen uspeh in se graška kri-
tika o njih izrazuje v samih superlativih. »Grazer
Volksblatt« piše o tem koncertu, da so »Zikovci«
povzročili kanonado ploska, ki je nenavadna na
začetku sezone in da je dvorana odmevala od
bobnečih salz navdušenja; cel kvartet, da je ko-
losalna senzacija v komorni koncertni dvorani;

Ravelov kvartet je učinkoval neodoljivo vsled
ognjenega žara, plamtečega v igri »Zikovcev«, ko-
jih temperament žari tako, da bi mogel stopiti
tudi platino; sugestivno moč ima zlasti bračev ton
Černyja, kateri na titanski način oblikuje muzi-
kalne teme. — »Grazer Tagespost« povisuje sijaj-
no tehniko in veliki ton kvarteta, trdeč, da kvar-
teta igra zadošča tudi najvišjim zahtevam; iz
Zikovega kvarteta se lije patos krepke strasti,
žareče kot tok lave; kvartetisti so igrali naravnost
čarobno in so poslušalce potegnili za seboj s svo-
jim divnim temperamentom do plamtečega navdu-
šenja. — »Grazer Zeit« imenuje »Zikovce« polno-
krvno muzike, kojih temperament se čisto dvigne
do demoničnosti, njihovo proizvajanje je nezasi-
šano dovršeno, tako da obstane vsaka kritika
pred temi muzikanti po božji volji.

Cerkveni vestnik.

c Nočni častivci presvetelega Rešnjega Telesa
bodo nočjo molili celo noč presveto Rešnje Telo.
Molila se bo 10. ura: Zahvala za božje dobrote.
Uljudno se vabijo možje in mladeniči, da se v
obilnem številu udeležijo nočnega čedenja, poseb-
no tisti, ki imajo svojo uro od 12. do ene, katera
ura je najbolj slabo obiskana.

Orlovski vestnik.

Izkaznice za polovično vožnjo v Maribor
k proslavi 15letnice mariborskega Orla se do-
be za ljubljanske udeležnike v pisarni Orlov-
ske podzveze, Ljudski dom. Bratje in sestre,
poslužite se jih v možno večjem številu.
Slavnostna orlovska številka »Straže«. V
petek, 5. oktobra t. l. izide v Mariboru slav-
nostna orlovska številka »Straže« z izbrano
in zelo aktualno vsebino o orlovstvu. Članke
so napisali naši najboljši možje in poznavalci
orlovske misli. Priporočamo vsem odsekom in
krožkom, da si priskrbe to številko, ki jim
bo zelo dobrodošla in se je bodo mogli večkrat
posluževati. Naročila sprejema uprava »Stra-
že«, Maribor, Koroška cesta 5. Številka stane
75 par.

Dijaški vestnik.

d Akademski menza se odpre 15. oktobra.
Prošnje je vlagati do 10. oktobra na naslov: Dij.
Podporno Društvo, Miklošičeva cesta 5 (poleg
Uniona). Istotam so vsak dan uradne ure od 2.
do 3. kjer dobe tovariši vsa pojasnila glede hrane
in stanovanja.

d Informacije glede vpisa dobe novodošli to-
variši v »Danici«, Akademski dom, Miklošičeva
cesta 5 — vsak dan od 10.—11. ure dopoldne.

Turistika in sport.

Motoklub Slovenija vabi vso svoje člane
k sestanku, ki se vrši v četrtek, dne 5. okto-
bra t. l., ob 20. uri v »Rožcah« v Unijonu.
Dnevni red: Razgovori o prihodnji športni se-
zoni in slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi
odbor.

Moja
prevdarna
varčna žena
kupi samo

ČAJNA ROČKA

zaradi finega aromatičnega okusa in velike izdat-
nosti, vsled katere njegove najfinejše mešanice
niso dražje kot slabe vrste čaja.

Čaj z znamko »Čajna ročka« se dobiva le
v izvornih zavitkih z natisnjeno varšveno znamko
»Čajna ročka« v vseh z lepaki označenih trgovinah.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opa- zovanja	Baro- meter v mm	Termo- meter v C	Ušibrom- diferenca v C	Nebo, strov.	Padavina v mm
2./10. 21 h	736.3	16.4	0.3	d. jas. j.	
3./10. 7 h	734.7	15.5	0.7	dež	3
3./10. 14 h	731.3	16.2	0.5	obl. j. v.	

Zahvaljujete se

English Lessons

podpu dr. Minafu, šefu ortopedičnega
instituta, ker je ozdravil najino 2 letno
čerko Marico, ki je imela iz sklepov
vzete kolke in je sedaj popolnoma zdrava.
— Rajko in Marija Švarc. 6287

Miss Farler returns from England Oct.
8th. to resume her lessons. Interviews
from 5 to 6 pan. Monday, Wednesdays
and Fridays. — Pražakova ulica (nova
hiša), III. nadstropje. 6281

Viljemina Skofizh naznanja v svojem in v imenu vseh
sorodnikov prežalostno vest, da je njena nadvse ljubljena teta,
gospodična

Marija Skofizh

po dolgi in mučni bolezni, previdena večkrat s svetimi zakra-
mentni, dne 2. oktobra 1923, v Poljčah boguvdano preminula.
Pogreb nepozabne ranjke se vrši v četrtek ob 8 uri
zjutraj na farnem pokopališču v Begunjah na Gorenjskem.
Pokojnico priporočam v molitev in blag spomin.
POLJČE - LJUBLJANA, dne 3. oktobra 1923.

Potrži globoke žalosti naznanjamo svojim sorodnikom,
prijeteljem in znancom žalostno vest, da je naša srčno ljub-
ljena hči, sestra, teta, svakinja in sestrična

Mici Kerin-ova vd. Štefanc

danes, dne 30. septembra 1923, ob pol 2 uri popoldne, po
kratki in mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti za
umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb predrage bo v torek ob 8 uri zjutraj na domače
pokopališče v Sv. Križu.

Sv. Križ pri Kostanjevici, dne 30. septembra 1923.

ZALUJOČI OSTALI.

Neizprosna smrt, ki ne prizanaša nikomur, nam je iztrgala iz naše
srede nepričakovano našo nadvse ljubljeno, predobro mamico in soprogo,
sestro, staro mamo in teto, gospo

Katarino Jakša, vd. Bernatovič, roj. Oršič

soproga veletrgovca

ki se je danes ob 5. uri popoldne, previdena s tolažili sv. vere vsled zastrup-
ljenja krvi nenadoma ločila od nas, zapuščajoč nas v neizmerni tugi.

Predrago pokojnico bomo spremili v četrtek, 4. oktobra 1923, ob pol
petih popoldne, na njeni zadnji poti iz hiše žalosti, Mestni trg št. 5 k Sv.
Križu v rodbinsko grobnico.

Maša zadušnica se bo darovala v petek ob 9. uri dop. v Stolni cerkvi.

V Ljubljani, dne 2. oktobra 1923.

Iv. Jakša
soprog

Elza vd. Mixich, roj. Bernatovič
hčerka

Pavao Oršič, župnik
brat

V imenu vseh ostalih sorodnikov.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost z: Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Hišo z vrtom, električno razsvetljavo, na lepem kraju, blizu kletovora, prodam po ugodni ceni. Naslov v upravi «Slovenca» pod št. 6289.

Francoščino in klavir poučuje učiteljica, izprašana v Parizu. - ANETA POTOČNIK, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 11, priti., levo. 5870

Šivilja za žensko in moško perilo, išče dela v trgovini ali drugo primerno službo. - Ponudbe pod: «Šivilja» na upravo «Slovenca». 6282

Prevzamem VEZENJE. - Naslov v upravi lista pod št. 6285.

Dekle za vse, pridno in marljivo, ki zna kuhati in tudi nemščino, išče boljša družina brez otrok. Naslov pove uprava «Slovenca» pod št. 6243.

Čevljarkega pomočnika dobro izvežbanega, sprejemem takoj! Delo trajno, brana in stanovanje v hiši, plača od para. Lovro Žagar, čevljar, Lesce 23.

IŠCEM sladličarskega pomočnika prvovrstno moč za samostojno vodstvo tovarne kanditov ter izdelavo istih. - Ponudbe je poslati na upravo lista pod šifro «KANDITI 6179».

ŠAFARJA absolventa vinarske šole, SPREJMEM takoj za nadzorovanje vinogradov. Služba stalna. - Ponudbe je z referencami poslati na naslov: Fric Zemljčič, Ljutomer.

Službo išče gospodična, zmožna vseh PISARNIŠKIH DEL z večletno prakso. - Obvlada slovenski in nemški jezik, cirilico, steno-grafijo in strojepisje. Reflektira tudi na mesto pomožne knjigovodkinje. Službo nastopi lahko takoj. - Ponudbe je poslati na upravo pod «Zmožna 190».

Samostojen knjigovodja s prakso, IŠCE MESTA pri trg. ali industrijskem podjetju. - Ponudbe pod: «Bilančnik» na upravo lista. 6245

Deklica poštenih staršev, 15 let, že nekoliko vajena trgovine, želi vstopiti v manufakturno trgovino v Ljubljani. Naslov pri upravi št. 6301.

Žago v najem samico, s tremi listi in cirkularko, 1 km od postaje, v bogati lesni okolici Gorenjske z garantirano stalno močno vodo, ODDAM V NAJEM za 9 let. - Ponudbe na upravo lista pod «ŽAGA-SAMICA».

Stanovanje z zajutrkom ali brez istega IŠČE dijakinja. - Ponudbe pod šifro: «Dijakinja 6290».

Starejša mirna oseba dobi pri dobri obitelji brez otrok in z lastnim, prijaznim domom z večjim vrtom v središču Ljubljane LEPO SOBO (vhod poseben) z vso preskrbo proti pologu 200.000 dinarjev in vključbo na prvo mesto. Obrestni posebej. Pismene ponudbe pod «MIR 6180» na upravo.

Stanovanje v Celju sredi mesta, obstoječe iz treh sob, kuhinje in pritlikin, opremljeno z vodovodom in elektr. razsvetljavo, zaenjam takoj ali pozneje z enakim v Ljubljani. Naslov se izve v upravi pod št. 6271.

Častna izjava. Podpisana Josipa Šenk preključujem žaljivke, s katerimi sem 7. sept. Zalila zakonska Josipa in Ivana Sajovic. - Ravnotako pa tudi jaz, podpisana Ivana Sajovic, preključujem žaljivke, naperjenjavo ravnokrat proti Josipi Šenk. 6284 Josipa Šenk. Ivana Sajovic.

Stanovanje na Bledu meblirano, kurilno, kuhinja, verande, vrt. - Profesor KAREL MYŠZ. 6237

Prodajam novo vilo blizu Ljubljane. Stanovanje takoj. Cena 550.000 Din. Naslov v upravi pod 6259.

Naprodaj razna vinska POSODJA in pet velikih hranih SODOV, dokler traja zaloga. - AUGUSTIN, Sp. šiška, Sv. Jerneja c. 231

Bencinmotor 7-8 HP URAVNALNIK (Abrihtmaschine) 50 št. nov, takoj naprodaj. Prule 8, Ljubljana.

Trgovina z lesom drvmi in premožom, na najlepšem mestu, prvovrstno uvedena, radi rodbinskih razmer takoj NAPRODAJ. - Interesenti dobe informacije pod «Lesna trgovina Maribor, poštni predal 39». 6207

OSRAM ŽARNICE
kupuje in rabi celi svet.

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

OSRAM NITRA

Za veleposesivo SLOM pri Ponikvi IŠCEM proti izredno dobri plači, pa ne gospoda oskrbnika in tudi ne takozvanega gospoda upravnika marveč dobrega in sposobnega, neoženjenega

nadhlapca ali valpeta (šofer)

kateri se pri praktičnem gospodarstvu res razume in če treba z bok pouka spodbude za vsako delo tudi sam zagradi.

Štedenje s krmno, skrb za pripravo blaga, nadzorstvo pri krmljenju in vstavo hlapcev, skrb za gospodarsko orodje, posebno za opremo in vprego, splošno za red in snago povsod, bi bila ena njegovih glavnih nalog. Pijanec izključuje Zraven stanovanja in popolne oskrbe plačam izredno le sposobnost in vnetost za gospodarstvo. Spričevala so postranska stvar. Nastop takoj. - Reflektant naj prebere pazno ta oglas, da ne bo po nepotrebnem obilo ponudb, posebej od onih, ki smatrajo gospodarstvo najlažjim delom.

Dr. JOSIP KARLOVŠEK, odvetnik v Celju.

INDUSTRIJSKO PODJETJE v Sloveniji IŠČE ZA TAKOJSNJI NASTOP 2 strojevodji za ozkotirno železnico in 1 železostugarja.

Ponudbe s spričevali je poslati na upravo «Slovenca» pod št. 6237

Po čudovito znižanih cenah prodajam novo došlo blago, posebno moško suknjo, hlačovino, barhente, ceifirje, platno za rjuhe, fine šifone iz domačih tvornic.

Pridite in prepričajte se!

Ivan Kos

ŠIŠKA (Seidlova hiša), Celovška cesta 2.

LJUBLJANA Sv. Petra c.

Zahvala.

Vsem, ki so ob bridki izgubi našega ljubljeneega, nepozabnega soproga, očeta in brata, gospoda

Janeza Jeršina

mesarja in hišnega posestnika

izrekli svoje sožalje in sočutje, se najiskreneje zahvaljujemo. - Zahvaljujemo se še posebno častiti duhovščini za tolažilne obiske in za spremstvo na njegovi zadnji poti; za požrtvovalen trud gg. zdravnikoma Drehlerju in Šavniku; županu Pircu; za poklonjene vence, posebno Mesarski zadrugi in njegovim ožjim tovarišem ter končno vsem, ki so spremlili pokojnika na njegovi poslednji poti.

Bog plačaj!

Kranj, dne 3. oktobra 1923.

Ivana Jeršin z otroci.

Gradbeno podjetje G. Tönnies, družba z o. z., Ljubljana.

Špecialno podjetje

za visoke zgradbe

Brzjaviti: Tönnies, Ljubljana.

Telefon št. 563.

Ustanovljeno leta 1846.

naznanja cenj. občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo pisarno

preseli

iz Gajeve ulice v svojo lastno, dedno hišo, Dunajska cesta št. 25, vhod v Pražakovi ulici, kjer je bilo isto ustanovljeno leta 1846.

Podjetje projektira in izvršuje:

bančne in industrijske palače, stanovanjske hiše, tovarniška poslopja, šole, cerkve, vile, male enonadstropne oziroma enodružinske hiše v opeki in »Heraklitu« (najcenejši stavbni način).

LASTEN GRAMOZOLOM IN OPEKARNA.

„ORNOVA“ gradbena družba z o. z., LJUBLJANA.

Špecialno podjetje

za talne zgradbe

Brzjaviti: Obnova, Ljubljana.

Telefon št. 563.

Ustanovljeno leta 1920.

naznanja cenj. občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo pisarno

preseli

iz Gajeve ulice v svojo lastno poslopje, Dunajska cesta št. 25, vhod v Pražakovi ulici.

Družba projektira in izvršuje:

talne in vodne zgradbe, mostove in ceste, betonske in železobetonske zgradbe, železne visoke in mosne zgradbe, gozdne in industrijske železnice, naprave za preskrbo z vodo, kanalizacijegradnje trijemova iz lesa. - Inštalacijska centrala za vodovode in centralne kurjave.

Nakupovalna centrala za stavbni material, stavb. predmete in stroje. IMA STALNO V ZALOGI: Cement, Salonit za pokrivanje streh, cevi iz kamenine, »Torfoleum« plošče, »Heraklit« material.